

HƯỚNG DẪN TỰ HỌC MÔN VẬT LÝ 8 – BÀI 6

Các em ghi nội dung tiết 6 vào vở học và làm phần bài tập vận dụng để củng cố kiến thức.

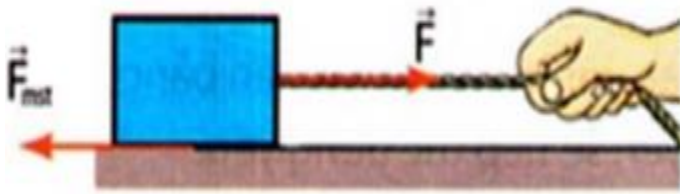
A. NỘI DUNG

Tiết 6: LỰC MA SÁT

I. LỰC MA SÁT XUẤT HIỆN KHI NÀO?

1. Lực ma trượt:

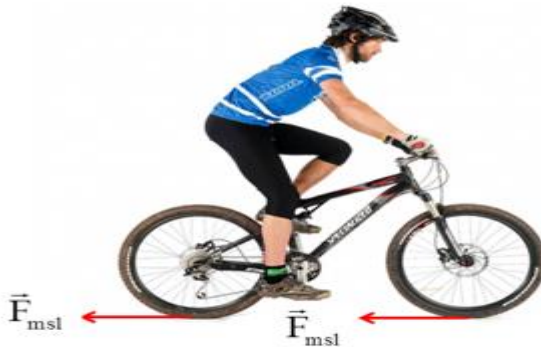
- Lực ma sát trượt sinh ra khi một vật trượt trên bề mặt của vật khác.
VD: Kéo một hộp gỗ trượt trên mặt bàn nằm ngang, giữa mặt đáy của hộp gỗ với mặt bàn sinh ra lực ma sát trượt.

Chú ý: Lực ma sát trượt luôn ngược hướng chuyển động.

2. Lực ma sát lăn:

- Lực ma sát lăn sinh ra khi một vật lăn trên bề mặt của vật khác.
VD: Bánh xe lăn trên mặt đường xuất hiện lực ma sát lăn.

Chú ý: Cường độ lực ma sát lăn nhỏ hơn cường độ lực ma sát trượt rất nhiều lần.

3. Lực ma sát nghỉ:

- Lực ma sát nghỉ giữ cho vật không trượt khi bị vật bị tác dụng của lực khác.
VD: Trong cuộc sống, nhờ có ma sát nghỉ mà người và một số động vật có thể đi lại được hoặc cầm nắm được các vật nặng

Chú ý:

- Lực ma sát nghỉ luôn có tác dụng giữ vật ở trạng thái cân bằng khi có lực khác tác dụng lên vật.
- Nếu vật đứng yên mà chịu tác dụng của các lực cân bằng thì không có lực ma sát nghỉ.
- Nếu vật đứng yên mà chịu tác dụng của các lực không cân bằng thì có lực ma sát nghỉ.

II. LỰC MA SÁT TRONG ĐỜI SỐNG KỸ THUẬT:

1. Lực ma sát có thể có hại:

- Lực ma sát có thể có hại: cản trở chuyển động, mài mòn các chi tiết, làm nóng chi tiết và bề mặt tiếp xúc...

VD: Lực ma sát trượt giữa đĩa và xích làm mòn bánh răng; lực ma sát trượt của trục làm mòn trục và cản trở chuyển động của bánh xe; lực ma sát trượt của trục làm mòn trục và cản trở chuyển động của bánh xe...

- Biện pháp làm giảm lực ma sát có hại:
  - Thay ma sát trượt bằng ma sát lăn
  - Bôi trơn bằng dầu, mỡ
  - Làm nhẵn bề mặt tiếp xúc

2. Lực ma sát có thể có ích:

VD: Ma sát giữa bánh xe với mặt đường khi phanh gấp giúp xe dừng lại được, giữa đế giày với mặt đất, ma sát khi ta cầm một vật...

- Biện pháp làm tăng lực ma sát có ích:
  - Tăng độ nhám bề mặt tiếp xúc
  - Tăng độ sâu khía, rãnh ở bề mặt chi tiết

B. BÀI TẬP VẬN DỤNG

I. Trắc nghiệm: Chọn phương án trả lời đúng nhất.

Câu 1. Lực nào sau đây không phải là lực ma sát?

- A. Lực xuất hiện khi bánh xe trượt trên mặt đường.
- B. Lực xuất hiện khi lốp xe đạp lăn trên mặt đường.
- C. Lực của dây cung tác dụng lên mũi tên khi bắn.
- D. Lực xuất hiện khi các chi tiết máy cọ xát với nhau.

Câu 2. Khi xe đang chuyển động, muốn xe dừng lại, người ta dùng phanh để:

- A. tăng ma sát trượt
- B. tăng ma sát lăn
- C. tăng ma sát nghỉ
- D. tăng quán tính

Câu 3. Một ô tô đang chuyển động trên mặt đường, lực tương tác giữa bánh xe với mặt đường là:

- A. ma sát trượt
- B. ma sát nghỉ
- C. ma sát lăn
- D. lực quán tính

Câu 4. Trường hợp nào sau đây xuất hiện lực ma sát trượt?

- A. Viên bi lăn trên cát.
- B. Bánh xe đạp chạy trên đường.
- C. Trục ổ bi ở xe máy đang hoạt động.
- D. Khi viết phấn trên bảng.

Câu 5. Trường hợp nào sau đây xuất hiện lực ma sát nghỉ?

- A. Kéo trượt cái bàn trên sàn nhà.
- B. Quả dừa rơi từ trên cao xuống.
- C. Chuyển động của cành cây khi gió thổi.
- D. Chiếc ô tô nằm yên trên mặt đường dốc.

Câu 6. Trong các cách sau cách nào làm giảm lực ma sát?

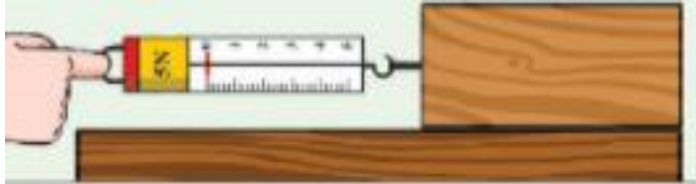
- A. Tăng độ nhám của mặt tiếp xúc.
- B. Tăng diện tích của mặt tiếp xúc.
- C. Tăng lực ép lên mặt tiếp xúc.
- D. Tăng độ nhẵn của mặt tiếp xúc.

II. Tự luận:

Bài 1. Một ô tô chuyển động thẳng đều khi lực kéo của động cơ ô tô là 800N.

- Tính độ lớn của lực ma sát tác dụng lên các bánh xe ô tô (bỏ qua lực cản của không khí).
- Khi lực kéo của ô tô tăng lên thì ô tô sẽ chuyển động như thế nào nếu coi lực ma sát là không thay đổi.
- Khi lực kéo của ô tô giảm đi thì ô tô sẽ chuyển động như thế nào nếu coi lực ma sát là không thay đổi ?

Bài 2. Kéo một hộp gỗ trên mặt bàn thông qua lực kế. Kết quả cho thấy:

- Khi lực kế chỉ 5N, hộp gỗ vẫn đứng yên.
  - Khi lực kế chỉ 12N, hộp gỗ chuyển động thẳng đều.
- Hãy chỉ rõ đặc điểm của lực ma sát trong các trường hợp trên.

Bài 3. Tại sao trong máy móc, người ta phải tra dầu, mỡ vào những chi tiết thường cọ xát lên nhau? Việc tra dầu, mỡ có tác dụng gì?